

PANUITANGA.

TE MAKARINI Scholarships.

Poneke, Akuhata 13, 1890.

TORU nga *Scholarship* e tukua ana i ia tau i te Karote Maori i Te Aute, Haaki Pei, ki nga tamariki Maori i puta ake to ratou matauranga i te etahi, e £35 e puta ana i te tau ki ia tamaiti, a e rua hoki tau e puta ana ka mutu. Kotahi o aua *Scholarships* e tawhera ana ki nga tamariki Maori katoa kua haere i tenei ra i tenei ra, ki te Kura Maori mo te tau i mua atu o tenei, i iti iho hoki nga tau i te tekau ma ono tau i te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uiuinga matauranga; ko era atu *Scholarships* e rua e tawhera ana ki nga tamariki Maori katoa kua haere i tenei ra i tenei ra ki te Kura Kainga Maori mo nga marama tekau-ma-rua i mua atu o tenei, i iti iho hoki nga tau i te tekau-ma-rima i te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uiuinga matauranga.

Ko enei *Scholarships*, he mea tuku i raro i nga tikanga kua whakatakotoria e nga Kai-tiaki o nga moni mo te Makarini *Scholarships*, kua oti te whakaatu ki roto ki "Nga Kupu Tohutolu mo nga Kura Maori, 1886," i raro hoki i nga tikanga o nga kupu apiti ki nga whakaritenga i tukua atu ki nga ka-whakaako katoa. Ka tu te uiuinga matauranga ki nga wahi e mohiotia ana e pai ana hei haerenga atu mo nga tamariki, a te 15 me te 16 o nga ra o Tihema, 1890.

Ko nga tamariki e mea ana kia uiuia ta ratou matauranga, me tuku pukapuka atu ki te Kai-tirofiro Kura, i te Tari o nga Kura i Poneke, whakaatu i to ratou hiahia kia haere atu ratou ki te uiuinga matauranga, mo tuku atu ranei ki te Kaiwhakaako o ta ratou Kura, mana e tuku mai. Ko taua whakaaturanga me tuku mai i roto i te meera i mua atu o te 31 o nga ra o Oketopa, e haere ake nei.

Ko nga kape o nga pukapuka whakaatu i nga tikanga kua whakatakotoria e nga Kai-tiaki me te ahua o te pukapuka e meingatia ana kia tuhia e te tauaiti e mea ana kia uiuia tona matauranga, kei nga Kai whakaako o nga Kura Maori, nga Kura noboanga tamariki, nga Hekeketari o nga Kura Poata, me te Hekeketari o nga Kura e takoto ana, a me tonu atu ki a ratou.

NA TE POPI,
(JAMES H. POPE),

Kai-tirofiro i nga Kura Maori.

HE PUKAPUKA REO MAORI.

KO nga tatau kororo whakapanga a te Maori, me nga karakia o nehe, a nga Tolungu me nga waka katoa i u mai ki Aotea-roa nei; kua oti te taa ki te Perahi, a e hokona ana i te Whare taa Pukapuka a te Kawanatanga i Weringitana.

E whitu hereni me te hikipene mo te pukapuka kotahi.

Ki te mea ka tukua mai te moni, ka tukua atu te Pukapuka ki te hunga e tonu mai ana.

Na HORI TIPITERE,
Kai ta Pukapuka a te Kawanatanga.

PANUITANGA I TETAHI TONO.

"Te Ture Whakaitikaha 1889 i nga Ture Kooti Whenua Maori."

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai ko ahau ko Anaru Riwhi o Uawa Kaiwhakatipu hipi, ka whai tikanga ki nga hoko o nga take o Hami Rakaitapu, Pere Rakaitapu, Henare Puhipuhi ranei Henare Pei, Watarawhi Rangii, Arapeta Rangiuia, Reweti Rangii, Raniera Turoa, Mokona Huatau, Horiama Tautau, Hare Huatau, me Tamati Hautapu, i roto i taua wahi whenua kei Uawa i roto i te takiwa o Papati Pei, huaina "Te Wharekaka Poraka" me nga take o Karauria Pahura, Hami Taropo, Heremia Taurewa, Patara Rangii, Rukae Tami Tami, Hirini Haerone, Hirini Takotake ranei Iru Mokeke, Hirau, Maraea Kaipuke, Pene Korama, Haia Ingoa, Ruhi Takaraki, Wi Kingi Hori, Wi Taku, Arapera Pahura, Hori Kirimana, Himiona Mokeke, Katene Haua ranei Te Haua, me Rutene Tami Tami, nga kai riwhi mo Hakararia Tamitami, Waru, Himiona te Kani, Tamati te Kani, Pirimona Taponu, Pera Kapo, Hoana Kautuku, me Harete Kingi i roto i taua wahi whenua ki Uawa, i roto i te takiwa o Papati Pei, huaina Te Wharekaka Nama 1 Poraka; me nga take o Rawiri Karaha, Hori Mokoera, Peta Komaru, me nga take o Rawiri Karaha, Hori Mokoera, Peta Komaru, Raniera Turoa, Hiria Riuhauanga, Paora Tutu, Hohopa Tue, Tame Kirimana, Hami Puha, Hamari Puhipuhi, Ramari Kauere, Nikorima Henare Karawa (hawhe-kaibe), Karauria Pahura, Arapera Pahura, Peere Rakaitapu, Hami Rakaitapu, Horiama Tautau, Wiki Rangii, Harata Makuru, Henare Puhipuhi, Raiha Kakahupaea, Ka Tue, Irihapeti Poia, Keita

Rakaitapu, Heremia Taurewa, Arapeta Rangiuia, Peta Rangiuia ranei Hare Huatau, Mihaere Koura, Tamati Tautau, Taare Kirimana, Hepeta Maitai, Reweti Rangii, Hami Kirimana, Rawiri Tautau, Pera Kapo, Hirini te Kani, Wi Kingi Hori, Hare Hautapu, Patara Rangii, Eruera Harete me Wiremu Konohi te Au, Wiremu te Au ranei i roto i taua wahi whenua kei Uawa i roto i te takiwa o Papati Pei huaina Te Uawa Nama 2 Poraka, me nga take o Hori Mokai Karauria Pahura, Arapera Pahura, Ani Kirimana, Kihii Tupara, Hori Mokoera, Hohopa Pera ranei Tue, Hiria Riuhauanga, Raiha Kakahupaea, Harata Makuru, Ateneu Mokai, Hera Keru, Pera Kapotaiaha, Karini Haua, Harawira Karaha, me Tamati Hautapu, i roto i taua wahi whenua kei Uawa, i roto i te takiwa o Papati Pei huaina, Te Komatewhi Nama 2 Poraka, me nga take o Wi Kingi Hori, Heremia Taurewa, Karauria Pahura, Himiona te Kani, Raniera Turoa me Arapeta Rangiuia i roto i taua wahi whenua kei Uawa, i roto i te takiwa o Papati Pei huaina, Te Ihumii Poraka, kua whakatakotoria hoki e au i te 18 o nga ra o Hepehema, ki te Tari o te Rehita o te Kooti Whenua Maori mo te takiwa o Weringatana, kei nga Whare o Te Kawanatanga, ki Weringatana koia hoki te wahi i kiia ai e nga Komihana i whakaturia i raro i tekiona 20 o taua Ture kua whakahuatia nei ki runga, etahi tonu i runga i nga kupu whakaatu o taua Ture, i runga hoki i nga ritenga kua whakaritea e ana Komihana, kia uiuia ki nga tikanga katoa mo runga i ana tukunga i aua take i roto i aua whenua.

Kia mohiotia ai hoki kua whakatakotoria e au ki te Karaka o te Kooti o Te Kaiwhakawa Tuturu ki Uawa, nga tauira tiwhieketia o aua tonu, me nga pukapuka katoa i tuhia ai, nga ota o te Kooti whenua Maori, me etahi atu pukapuka hoki e mea nei ahau hei whakaitika i ana tonu aku kia tirohia e te katoa, kia kore hoki e aua mo te tirohanga.

Kia mohiotia ai hoki mehemea ka hiahia tetahi tangata ki te tautohe i enei tonu aku me whakatakoto e ia nga take o tona tautohetanga me tuku mai hoki ki au te tauira o tona take tautohe, kia tekau wa wha nga ra i mua ake i te ra e tu ai te whakawa tona tukunga i taua tauira ki au, me tuhitihi hoki ana mea i runga i nga tikanga kua whakaritea nei e ana Komihana.

Kia mohiotia ai hoki ko te wahi hei tukunga mai i aua mea ki au, kei te Tari o Norana rama ko Riiti Roia i Karaitoma Rori, Kihipane.

Kua tuhia i tenei te 18 o nga ra o Hepehema, 1890.
ANARU RIWHI.

"Te Ture Whakaitikaha 1889 i nga Ture Kooti Whenua Maori."

HE whakaaturanga tenei na JOHN STUBBOLME kua, WILLIAM PAUL STUBBOLME, me JOSEPH FRANCIS STUBBOLME, o Owhaoko, kaimahipaanu-hipi, e kereme ana kua riro mai i a ratou i runga i te hoko nga paunga katoa o Renata Kawepo, Anaru Wanikau, Harata Hokahoko, Atareia Kaingakore, Te Amapo Mima, Wiremu Paraotene, Karena Taniwha, Rori Te Oi, Hopa te Auraki, Ana Maata Kato, Renata Kawepo (kai-tiaki mo Heta Hakiwai, Hoani Hakiwai, Wi Hakiwai, Ka Hakiwai, Kirungakiki Hakiwai me Hakiwai), Waata Rakaiwerohia, Waipu te Mouta, Meri Tawhara, Te Mamotawhaki, Riria Te Rere, Tauria Paraotene, Harata Keokeo nga tangata no ratou tera pihii whenua katoa kei Patea ki Uta ko tetahi wahi o taua whenua kei roto i te Takiwa Porowinitanga o Haaki Pei, ko tetahi wahi kei roto i te Takiwa Porowinitanga o Poneke, e puritia ana e taua hunga Maori i runga i nga ture Maori, e huaina ana taua whenua ko "Te Poraka o Mangahane," me nga paunga hoki o Te Ohi Pohe, Rawinia Wanikau, Kohatu Rawiri, Pukapuka Rawiri, e huaina ana i etahi takiwa ko Pukapuka te Ohi, Iwikau te Heulhu, Hawarona Heperi, Whania Renata, Rena Maikuku, Renata Kawepo (kai-tiaki mo Wakapu Takiwahohi), Katarina Hira Tuketerangi, Waata Rakaiwerohia, Waipu te Mouta, Renata Kawepo, Anaru te Wanikau, Meri Tawhara, Te Mamotawhaki, Renata Kawepo rana ko Wiremu Paraotene (kai-tiaki mo Rawiri te Heoroa me Te Mate Tahuna), Harata Hokahoko, Atareia Kaingakore, Watarawhi Hohaia, Te Amapo Mima, Wiremu Paraotene, Riria te Rere, Tauria Paraotene, Rora te Oi e huaina ana i etahi takiwa ko Te Oi, Harata Keokeo, Hopa te Auraki me Maata Kato me Renata Kawepo (kai-tiaki mo Heta Hakiwai, Hoani Hakiwai, Wi Hakiwai, Ka Hakiwai, Kirungakiki Hakiwai, me Hakiwai) nga tangata no ratou tera pihii whenua katoa e puritia ana i runga i nga ture Maori, kei Patea ki Uta kei roto i te Takiwa Porowinitanga o Poneke e huaina ana ko "Te Poraka Nama 1 Mangahane," kua waiho e ratou, i te 16 o nga ra o Hepehema, 1890, ki te Tari o te Kai-Rehita o te Kooti Whenua Maori ki Poneke te wahi i whakaritea e nga Komihana i whakaturia i raro i te tekiona 20 o te Ture i whakahuaina i runga ake nei, he tonu pera me ta taua Ture mo nga Komihana i tohutolu ai kia tirohohia e ana Komihana nga mea katoa e pa atu ana ki taua hokonga me te rironga o nga paunga ki taua whenua.